

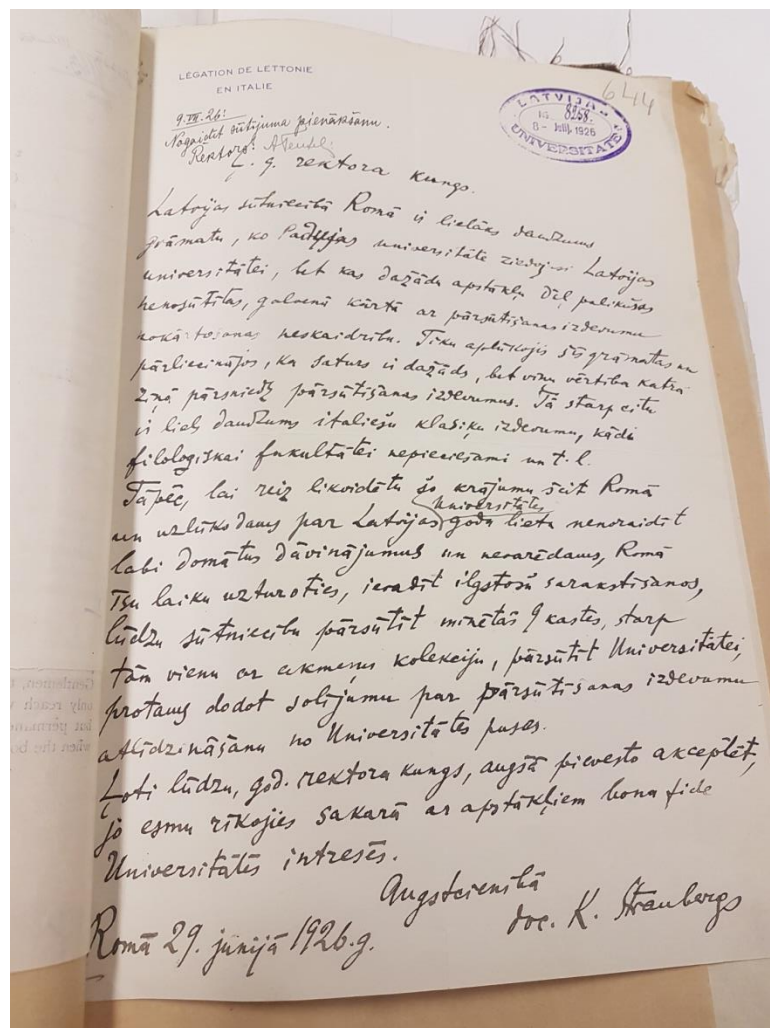
No senatnes līdz renesansei: retas grāmatas Padujas Universitātes dāvinājumā Latvijas Universitātes bibliotēkai.

Laura Kreigere-Liepiņa, Mg. hum. Latvijas

Universitātes bibliotēkas eksperte. laura.kreigere-liepina@lu.lv

Raksta pamatā ir zinātnisks pētījums un informācija par avotiem, kas prezentēti Latvijas Universitātes 83. starptautiskās zinātniskās konferences Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcijā, 2025. gada 28. februārī.

1926. gadā Latvijas Universitāte saņēma vērtīgu dāvinājumu no Padujas Universitātes bibliotēkas. 1926. gada vēstulē, adresētā Latvijas Universitātes rektoram Augustam Tentelim, ziņots, ka no Latvijas sūtniecības Romā uz Latvijas Universitāti tiks nogādāts Padujas Universitātes ziedojums, 9 kastes, starp tām viena ar akmeņu kolekciju. Vēstules autors ir Latvijas Universitātes profesors Kārlis Straubergs, kurš tobrīd bija Filoloģijas fakultātes sekretārs un docents. Viņš raksta: “Tiku aplūkojis šīs grāmatas un pārliecinājos, ka saturs ir dažāds, bet viņu vērtība katrā ziņā pārsniedz pārsūtīšanas izdevumus. Tā starp citu ir liels daudzums italiešu klasiku izdevumu, kas filoloģiskai fakultātei nepieciešami.”¹

¹ LNA LVVA, 7427. f. , 6. apr., 363. l., 644. lp.

No vēstules teksta varam secināt, ka Kārlis Straubergs šo Padujas Universitātes ziedojumu jeb dāvinājumu atzinis par vērtīgu. Pēc izglītības būdams klasiskais filologs, Kārlis Straubergs varēja izvērtēt kā antīko autoru darbu, tā Itālijas literatūras vēstures un mākslas izdevumu lielo nozīmi studiju procesā. Dāvinājumā Latvijas Universitāte saņēma vērtīgus Itālijas Veneto reģiona 16. un 17. gadsimta seniespiedumus, eksemplārus no itāļu klosteriem un Itālijas dižciltīgo dzimtu grāmatu privātkolekcijām. Tomēr Latvijas Universitātes bibliotēkā šis vērtīgais grāmatu krājums līdz šim nav bijis padziļināti pētīts, tikai neliela daļa eksemplāru bija pievienoti Latvijas bibliotēku elektroniskajam kopkatalogam.

Kā liecina Latvijas Universitātes bibliotēkas ieraksti pirmskara perioda laika 5. inventāra grāmatā dāvinājums no Padujas Universitātes jau tā paša gada (1926. g.) 7. oktobrī ticis reģistrēts bibliotēkā un liela daļa grāmatu tika atzītas par retumiem.²

The image shows two pages of a handwritten inventory book, numbered 82 and 83, dated 1926. The entries are organized in columns and include titles, authors, and classification numbers. The handwriting is in black ink on aged paper. The left page (82) has a red vertical line on the left side, and the right page (83) has a red vertical line on the right side. The entries are written in a cursive script, and there are some red markings and numbers scattered throughout the pages.

Page	Inventory No.	Title / Author	Classification	Notes
82	11009	Primo us deo. H. Fausa. 1836.	IV. 6. 2	
82	11010	La Scuola di Gambetta. 1842. (nuis)	XV. 3. 25	
82	11011	Despres Antonio. Orazio. Gubi. 1841. Favo opera. I. Vindis. MDCCLXXII. (nuis)	XV. 3. 25	
82	11012	Memo Giuseppe. Sora. Modena della Scordia. 1842. (nuis)	XIV. E. 5. 37	
82	11013	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	XVII. G. 3. 30	
82	11014	Mappia Giuseppe. Scritta. 1841. (nuis)	III. 4. 4	
82	11015	Catolico del Duca Kirchiano. 1875. (nuis)	II. 1. 9	
82	11016	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	XIV. E. 5. 46	
83	11017	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	XVII. G. 3. 30	
83	11018	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	III. 4. 4	
83	11019	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	II. 1. 9	
83	11020	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	XIV. E. 5. 46	
83	11021	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	XVII. G. 3. 30	
83	11022	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	III. 4. 4	
83	11023	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	II. 1. 9	
83	11024	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	XIV. E. 5. 46	
83	11025	Primo us deo. H. Fausa. 1836. (nuis)	XVII. G. 3. 30	

Latvijas Universitātes bibliotēkas Inventāra grāmata Nr. 5, 1926. gada. oktobris.

1939. gada izdevumā “Latvijas Universitāte divdesmit gados: 1919–1939” Filoloģijas un filozofijas fakultātei vēltajā nodaļā pārskatā par fakultātes bibliotēku uzskaitīti lielākie dāvinātāji, kuru vidū ir Padujas Universitāte kā septītais lielākais dāvinātājs – 754 grāmatas.

² Latvijas Universitātes bibliotēkas Inventāra grāmata Nr. 5, 1926. gada. oktobris, 82.-153. lpp.

Domājams, ka visas reģistrētās grāmatas atrodas Latvijas Universitātes bibliotēkas Krātuvē, tomēr līdz šim tikai neliela daļa tika identificēta un rekatalogizēta elektroniskajā kopkatalogā. Patlaban daļu no šī dāvinājuma grāmatām var atrast Latvijas Universitātes bibliotēkas elektroniskajā katalogā, meklējot pēc frāzes “Dāvinātājs: Padujas Universitāte”.

Rezultātu saraksts Words= Dāvinātājs Padujas Universitāte; Sakārtots pēc: gada, tad autora

Kārtošanas opcijas: [•autors/gads](#) • [gads/autors](#)•[autors/nosauk.](#)•[nosaukums/gads](#)•[gads/nosaukums](#)•[šifrs/autor](#)

Ieraksti 1 – 20 no 103

Pāriēkt uz tekstu

Pāriēkt uz #

#	Autors	Nosaukums	Gads	Fi
1	☐ Lattes, Alessandro, 1858–1940	Trieste nella storia politica e giuridica d'Italia.	1918	LUB: Krātuve
2	☐ Mandelli, Ugo	I Pastori.	1911	LUB: Krātuve
3	☐ Landi, Carlo, 1872–1930	Tito Livio.	1903	LUB: Krātuve
4	☐ Tacits, Pūblijs Kornēlijs, ap 58–ap 117	Il libro secondo delle storie.	1897	LUB: Krātuve
5	☐ Chiarini, G.,	Catalogo dei manoscritti Foscoliani già proprietà Martelli della R. Biblioteca nazionale di Fir.	1885	LUB: Krātuve
6	☐	Studj bibliografici e biografici sulla storia della Geografia in Italia.	1875	LUB: Krātuve
7	☐ Dante Alighieri, 1265–1321	La vita nuova di Dante Alighieri.	1873	LUB: Krātuve
8	☐ Boccardo, Gerolamo, 1829–1904.	Manuale di storia del commercio, delle industrie e dell'economia politica.	1858	LUB: Krātuve
9	☐ Cesare, Arici,	La Pastorizia di Cesare Arici e L' Invito a Lesbia Cidonia di Lorenzo Mascheroni. Tomo unico.	1851	LUB: Reto izd. un rokr. krāj.
10	☐	Lirici del secolo VI e VII, cioè dal 1701. al 1835. Tomo XXXVI [36]	1851	LUB: Reto izd. un rokr. krāj.
11	☐ Salvatore Rosa, 1615–1673	Satire odi e lettere.	1851	LUB: Krātuve
12	☐ Leoni, Carlo, 1812–1874	Opere storiche Vol. 2 [2].	1844	LUB: Krātuve
13	☐ Leoni, Carlo, 1812–1874	Opere storiche Vol. 1 [1].	1844	LUB: Krātuve
14	☐ Scarabello, Nicolò	Della biblioteca del reverendissimo capitolo di Padova.	1839	LUB: Krātuve
15	☐ Horācijs, 65–8 p.m.ē.	Opere di O. Orazio Flacco =	1838	LUB: Krātuve
16	☐ Sarcone, Michele, 1731–1797	Istoria ragionata de' mali osservati in Napoli nell'intero corso dell'anno 1764.	1838	LUB: Krātuve
17	☐ Vergilius, Maro Publius, 70 p.m.ē.–19 p.m.ē.	L'Eneide di P. Virgilio Marone Parte II [2].	1830	LUB: Reto izd. un rokr. krāj.
18	☐ Vergilius, Maro Publius, 70 p.m.ē.–19 p.m.ē.	L'Eneide di P. Virgilio Marone Parte I [1].	1830	LUB: Reto izd. un rokr. krāj.
19	☐ Denina, Carlo, 1731–1813	Delle rivoluzioni d'Italia. Volume primo-quarto [1–4].	1817	LUB: Krātuve

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

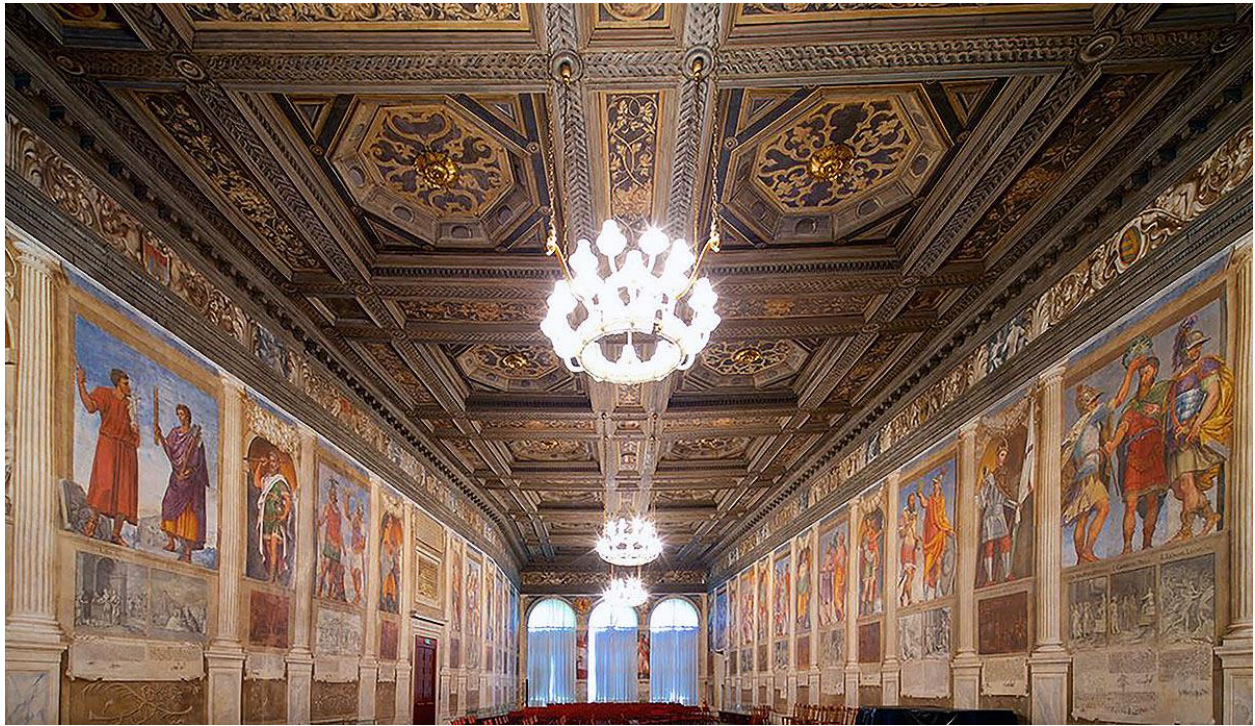
Pa dujas Universitāte un Universitātes bibliotēka

Padujas Universitāte ir viena no vecākajām un prestižākajām mācību vietām Eiropā, kas dibināta 1222. gadā. Tā ietekmējusi un mainījusi cilvēces kultūras un zinātnes vēsturi. Šajā universitātē studēja un pēc tam pasniedza medicīnu izcilais mūsdienu cilvēka anatomijas pamatlicējs Andreass Vezālijs, tur studēja astronoms Nikolauss Koperniks un itāļu astronoms atklājējs Galileo Galilejs – renesanses laikmeta spožākie prāti.³

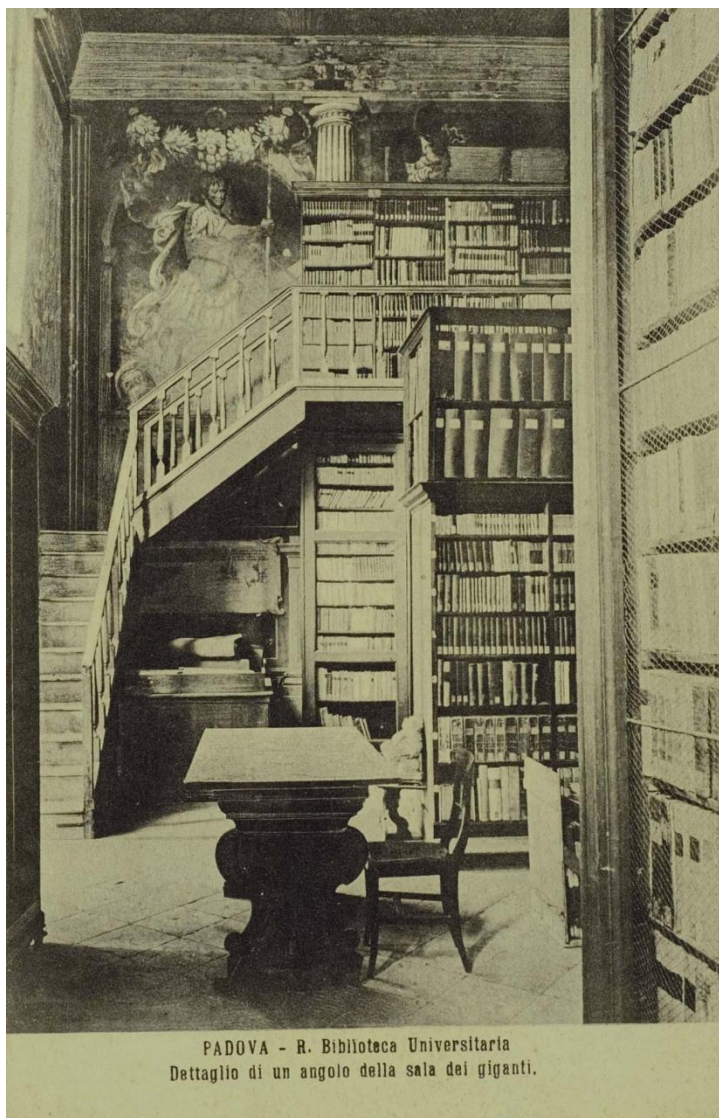
Padujas Universitātes bibliotēka tika dibināta dažus gadsimtus vēlāk – 1629. gadā, Venēcijas republikas laikā. Padujas Universitātes bibliotēka ir vecākā universitātes bibliotēka Itālijā, sākotnēji novietota Jezuītu klosterī. Jau 1631. gadā bibliotēka tika pārvietota uz *Milžu zāli* (itāļu – *Sala dei Giganti*), kas vienmēr ir bijusi saistīta ar Padujas bagāto vēsturi. No 1632. gada līdz 1912. gadam šeit tika izveidots pirmais universitātes bibliotēkas kodols, kas pēc tam tika pārcelts uz modernu bibliotēkai speciāli uzceltu ēku Sanbiažo ielā (Via S. Biagio). Napoleona valdīšanas laikā tika konfiscēts liels daudzums manuskriptu, inkunābulu un iespiestu grāmatu no aptuveni 40 klosteru bibliotēkām, tostarp dominikāņiem, augustīniešiem, kapucīniem, jezuītiem utt., kas ievērojami papildināja Padujas Universitātes bibliotēku.⁴

³ Del Negro, P. [2003]. The University of Padua. Eight centuries of history. Padova: Signum Padova, p. 12, 164.

⁴ <https://bupd.cultura.gov.it/la-biblioteca/storia/> (skatīts: 24.03.2025.)

Gigantu zāle, pašreiz Padujas koncertzāle (foto no interneta: <https://festivalhomenaje.com/it/informazioni-festival-internazionale-homenaje-padova> (skatīts: 19.05.2025.))

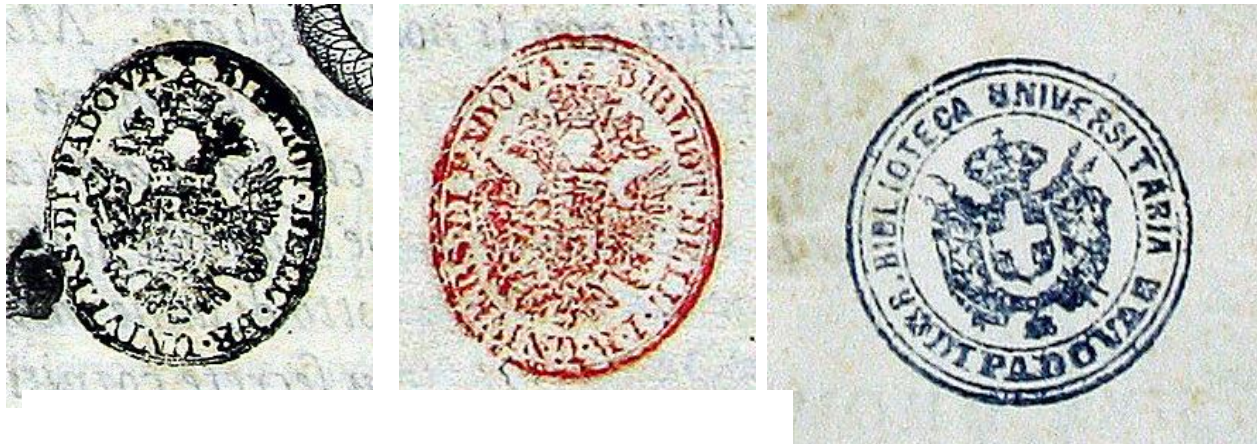
Padujas Universitātes bibliotēka “Gigantu zāles” telpās.

Padujas Universitātes grāmatu vispārīgais raksturojums

Padujas Universitātes bibliotēkas grāmatas ir lielākoties Venēcijas Republikas teritorijā iespiestās grāmatas, kas nodrukātas Itālijas lielākajās pilsētās Romā, Milānā, Venēcijā, Padujā, Dženovā, Turīnā un Florencē. Patlaban visvairāk ir identificēts Milānas izdevumu. Tematiski Padujas Universitātes dāvinājumā tie ir antīko autoru darbi, itāļu nacionālā jeb klasiskā literatūra, literatūra par Paduju un Veneto reģionu. Daudz grāmatu ir par Itālijas mākslu, arhitektūru un vēsturi. Lielākoties grāmatas ir itāļu un latīņu valodā, bet ir arī pāris franču un vācu grāmatu.

Agrākie grāmatu īpašnieki

Padujas Universitātes dāvinājuma grāmatās ir iespiesti visdažādākie zīmogi, kas liecina par grāmatu dažādajām uzglabāšanas vietām un piederību. Visbiežāk sastopamie ir Padujas

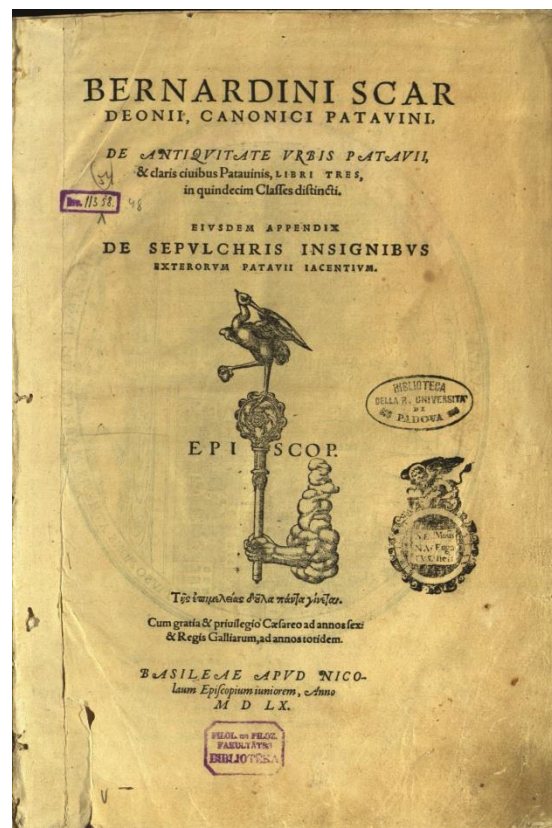
Padujas Universitātes bibliotēkas zīmogi IBIBLIOT.(eca) DELL.
I.(mperial) R.(egia) UNIVERS.(ità) DI PADOVA).

Universitātes bibliotēkas zīmogi, kas laika gaitā ir mainījušies. Biežāk sastopamie ir ovālie melnais un sarkanais zīmogi, kuros attēlots Svētās Romas impērijas divgalvainais ērglis vai citi valsts simboli. Zīmogi tika izmantoti no 1806. līdz 1866. gadam, kas liecina par Austrijas Impērijas ietekmi Itālijā. Savukārt Latvijas Universitātes bibliotēkas kontekstā tas nozīmē to, ka vairums dāvinājuma grāmatu ir apzīmogotas un ienākušas Padujas Universitātes krājumā laikā no 1806. līdz 1866. gadam. Tomēr, iespējams, ka arī senāk komplektētas grāmatas tikušas apzīmogotas ar šiem zīmogiem.⁵

Vecākajās Padujas Universitātes dāvinājuma grāmatās iespiests zīmogs, kurā attēlots spārnots lauva. Tas ir vecākais zīmogs, kurš tika izmantots Padujas Universitātes bibliotēkā laika posmā no 1629. gada (bibliotēkas dibināšanas gada) līdz 1797. gadam (līdz Venēcijas Republikas sabrukumam). Apaļš, melns zīmogs (50 x 37 mm), ar Venēcijas spārnoto lauva un atvērtu evaņģēliju centrā, kurā rakstīts: **SENATUS Musis EugaNeis**. Zināms, ka lauva ir Svētā evaņģēlista Marka simbols – un viņa biogrāfija savukārt cieši saistīta ar Venēciju un Padujas Universitāti.⁶

⁵ <https://archiviopossessori.it/archivio/677-biblioteca-universitaria-di-padova> (skatīts: 18.03.2025.)

⁶ ibid.; Del Negro, P. [2003]. The University of Padua. Eight centuries of history. Padova: Signum Padova, p. 44.

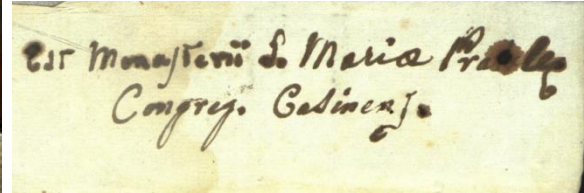
Vecākais Padujas Universitātes zīmogs Venēcijā un Bāzelē iespiestajās grāmatās.
LUB RK2/363 un LUB RK3/34.

Cits ievēribas cienīgs zīmogs – tornis, kuram pāri astoņstaru zvaigzne un apkārt iniciāļi HCC, kas ir itāļu kardināla Džerolamo Kasanata iniciāļi (*Hieronymi Cardinalis Casanatae*). Viņa vārdā nosauktā bibliotēka *Biblioteca Casanatense* ir liela vēsturiska bibliotēka, kuru viņš novēlēja dominikāņu klosterim. Šobrīd bibliotēka ir nonākusi Romas Kultūras ministrijas pakļautībā un ir publiska bibliotēka Romā. Neviena no Padujas Universitātes dāvinātajām grāmatām ar šo zīmogu hronoloģiski nevarētu iederēties kardināla sākotnējā bibliotēkas krājumā. Visticamāk, zīmogs tika iespiests kardināla bibliotēkas kolekcijas turpinājuma komplektētajos izdevumos. Par Padujas Universitātes sadarbību ar citām Itālijas, īpaši Veneto reģiona bibliotēkām, liecina grāmatas, kurās redzami Pizas, Kremonas, Dženovas, Neapoles un Boloņas Universitātes u.c. bibliotēku zīmogi.

Attēlos redzami Neapoles Karaliskās bibliotēkas sarkanais zīmogs, Boloņas Universitātes bibliotēkas zīmogs un kardināla Džirolamo Kasanata bibliotēkas zīmogs HCC [Hieronymi Cardinalis Casanatae].

Padujas Universitātes dāvinājuma grāmatās redzami ne vien dažādi zīmogi, bet arī agrāko grāmatu īpašnieku īpašuma ieraksti un ekslibri. Viens no biežāk sastopamajiem ir benediktīniešu klostera Sv. Marijas Prālijas abatijas (*Santa Maria di Praglia*) īpašuma ieraksts: “*Est Monasterii S. Mariae Prataleae*”. Domājams, ka šis klosteris bija viens no tiem, kura vērtīgie grāmatu krājumi tika konfiscēti Napoleona valdīšanas laikā un pārvietoti uz Padujas Universitātes bibliotēkas krājumu.

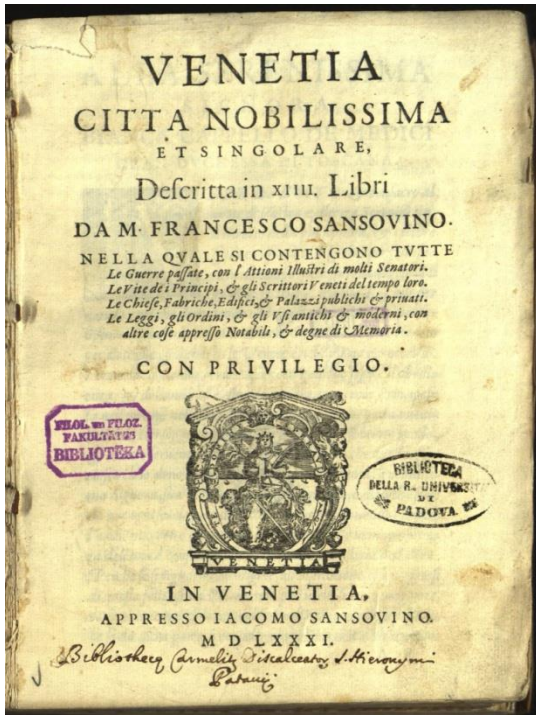
Sv. Marijas Prālijas abatijas bibliotēkas telpa un īpašuma ieraksts grāmatā: *Est Monasterii S. Mariae de Prataleae Congreg. Casinensae.*

Savukārt Prālijas grāfs un Venēcijas patricietis Zakarijs Balbi Valje (*Zaccaria Balbi Valier*), kurš bijis arī Prālijas abatijas audzēknis, 1838. gadā ir dāvinājis savu bagātīgo personīgo bibliotēku Prālijas abatijai. Viņa grāmatām ir raksturīgi iespiesti ekslibri, kas uzdrukāti uz gaiši zila papīra. Kolekcija nonāca Padujas Universitātes bibliotēkā pēc Prālijas abatijas otrreizējās apspiešanas 1867. gadā.⁷ Un vēl nedaudz vēlāk – Latvijas Universitātes bibliotēkā.

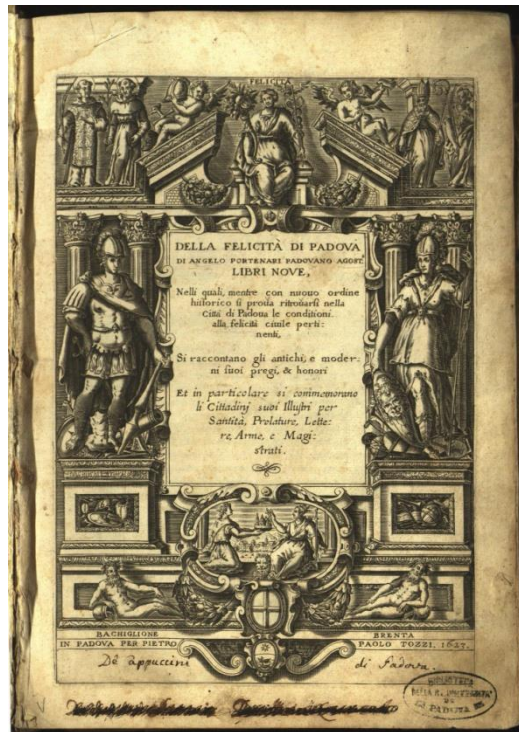
Venēcijas grāfu dzimtas Valier Balbi ģerbonis un grāfa Zakarija Balbi Valje ekslibris Padujas Universitātes dāvinājuma grāmatā.

⁷ <https://archiviopossessori.it/archivio/1562-balbi-valier-zaccaria> (skatīts: 24.03.2025.)

Arī citu klosteru senas un vērtīgas grāmatas kopā ar Padujas Universitātes dāvinājumu tika reģistrētas Latvijas Universitātes bibliotēkā. Piemēram, skaistā, pergamentā iesietā itāļu humānista Frančesko Sansovino (Francesco Tatti da Sansovino, 1521–1586) grāmata par Venēcijas vēsturi un dižciltīgām dzimtām, kura izdota 1581. gadā Venēcijā, kādreiz Padujas Svētā Hieronīma baskāju karmelītu klostera grāmata. Tai līdzās grāmata par Padujas ievērojamiem pilsoņiem, kas piederējusi Padujas kapucīnu klosterim, iespiesta Padujā, Paulo Toci darbnīcā, 1623. gadā.

Īpašuma ieraksts: Bibliotheca Carmelit[arum] Discalceat[orum] S. Hieronymi Patavij.
 Sansovino, Francesco. Venetia, citta nobilissima et singolare. Venetia: appresso Iacomo Sansovino, 1581.
 LUB RK2/113

Īpašuma ieraksts: Dei Cappuccini di Padova.
 Zīmogs: Bibliotheca della R. Universita di Padova
 Della felicità di Padova di Angelo Portenari Padovano agost^o, In Padova: per Pietro Paolo Tozzi, 1623.
 LUB RK4/11

Tematiski Padujas Universitātes dāvinājuma grāmatas var iedalīt trijās lielās grupās. Tās ir grāmatas par Itālijas vēsturi, antīkā literatūra un itāļu literatūras klasika. Hronoloģiski grāmatas izdotas no 16. gadsimta līdz pat 20. gadsimta sākumam Itālijā un citviet Eiropā.

Grāmatas par Itālijas vēsturi

Dāvinājumā no Padujas Universitātes Latvijas Universitātes bibliotēka ir saņēmusi ārkārtīgi daudz grāmatu par Itālijas, Padujas, Venēcijas, Milānas un citu Ziemeļitālijas pilsētu vēsturi. Galvenokārt, runa ir par Veneto reģiona pilsētām.

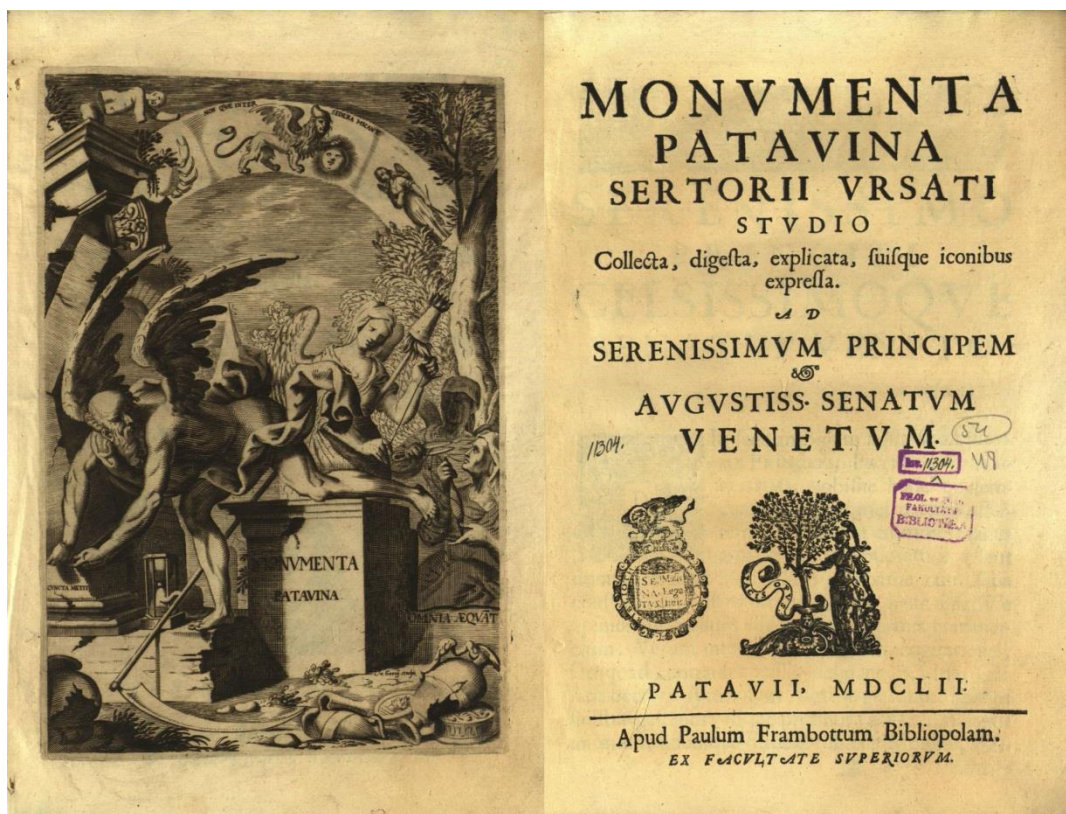
Paduja tiek uzskatīta par vecāko Ziemeļitālijas pilsētu un pilsētas dibinātāji, domājams, ir cēlušies no Trojas pēctečiem. Antīkā mīta recepcija par Trojas kara varoni Eneju, kurš ir visu romiešu un Itālijas iedzīvotāju ciltstēvs ir bijusi ļoti nozīmīga kā romiešiem, tā vēlāk itāļiem. Padujas reģionā izdotajās grāmatās var atrast arī plašas ziņas par Trojas princi Antenoru, kurš kopā ar

Ziemeļitālijas cilti venetiem, ir leģendārais Padujas pilsētas dibinātājs. Par senās Padujas vēsturi, varoni Antenoru un ievērojamiem cilvēkiem, kas dzīvojuši Padujā vai citādi bijuši saistīti ar pilsētu varam lasīt Padujas kanoniķa, vēsturnieka un humānista Bernardino Skardeone (Bernardino Scardeone, 1478 / 1482–1574) darbā, kurā viena no galvenajām vērtībām ir kokgriezuma ilustrācija, kurā attēlota senā Paduja, 1560. gads.

Bernardini Scardeonii, Canonici Padavini, De Antiquitate Urbis Patavii, & claris ciuibus Patauinis [...]. Basileae: 1560. LUB RK3/34

Atsevišķs mākslas darbs ir Padujā izdots 1652. gada pirmizdevums par Padujas pieminekļiem. Tā ir bagātīgi ilustrēta grāmata, kas ietver dažādu Romas pieminekļu fragmentu un epigrāfiju latīņu valodā attēlus. Autors ir Padujas aristokrāts un Padujas Universitātes profesors Sertorio Orsato (1617–1678).

Monvmenta Patavina Sertorii Vrsati Stvdio Collecta, digesta, explicata, suisque iconibus expressa. Patavii: Apud Paulum Frambottum Bibliopolam, 1652. LUB RK3/24

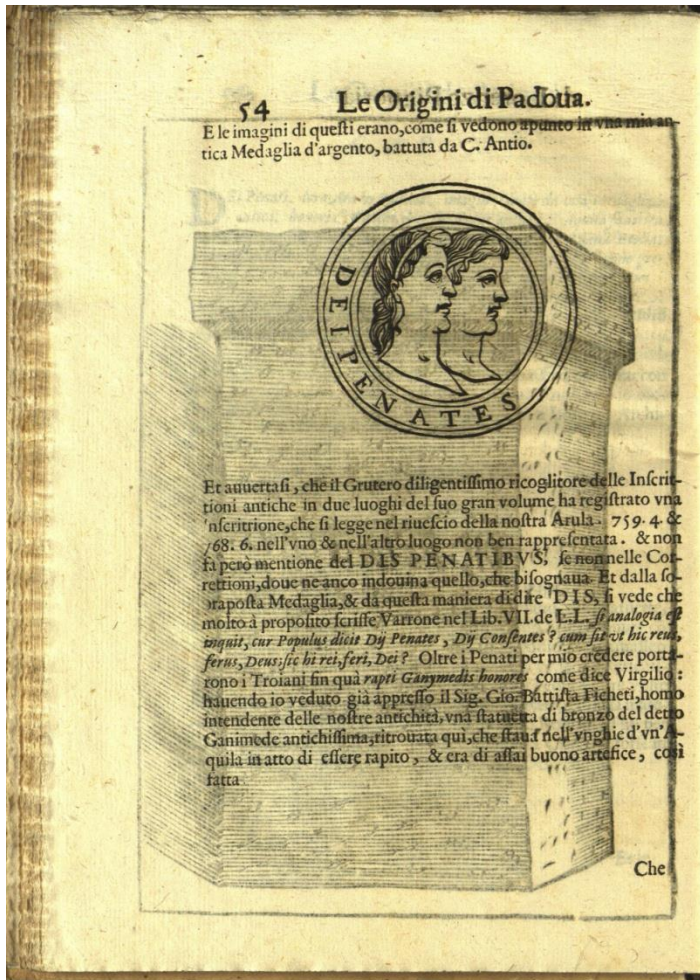
Padujas Universitātes dāvinājumā ir vairāki ievērojamā Padujas grāmatu izdevēja Paulo Toci⁸ (Pietro Paolo Tozzi, darbojies 1593–1628) izdevumi. Paulo Toci bija grāmatu izdevējs, tirgotājs, gravīru izgatavotājs, kurš aktīvi darbojās Padujā un Venēcijā. Padujā viņam bija veikals Sanmartino rajonā, netālu no universitātes. Viens no nozīmīgākajiem un ievērojamākajiem izdevumiem par Padujas vēsturi ir Paulo Toci 1625. gadā izdotā itāļu vēsturnieka Lorenzo Pignoria (Lorenzo Pignoria, 1571–1631) grāmata “Le origini di Padova”. Latvijas Universitātes bibliotēkā nonācis pirmizdevums, kas ilustrēts ar izcilām Paulo Toci gravīrām, tajā redzams arī vecākais Padujas Universitātes bibliotēkas zīmogs ar Venēcijas lauvu.

⁸ <https://edit16.iccu.sbn.it/en/resultset-editori/-/editori/detail/2027> (skatīts: 24.03.2025.)

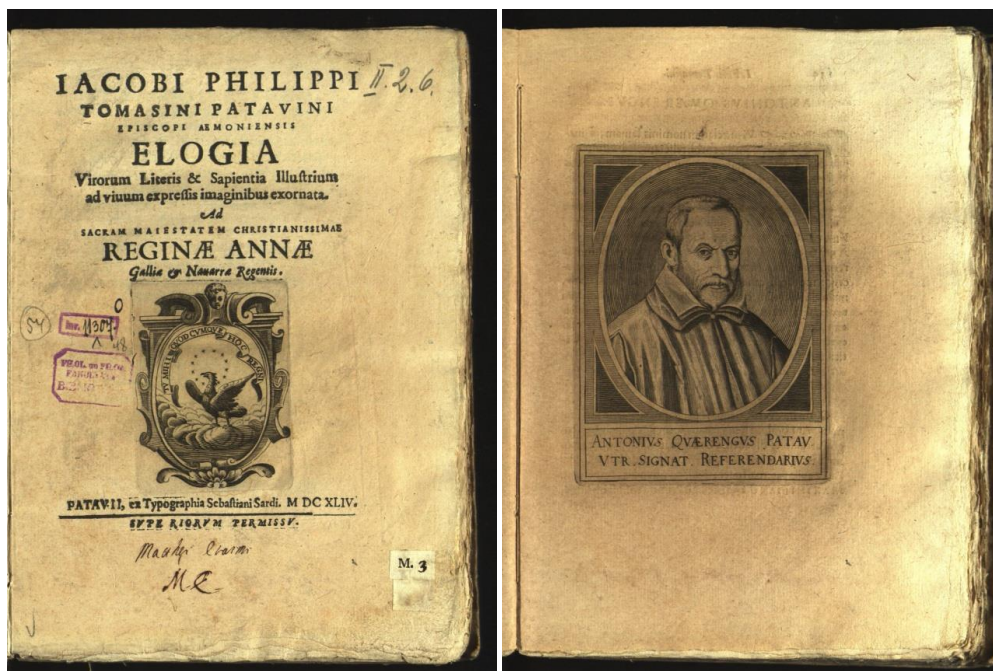
In Padova appresso Pietro Paolo Tozzi. M.DC.XXV.

BIBLIOTECA
DELLA R. UNIVERSITA'
DI
PADOVA

Titullapa un grāmātas atvērums “Le origini di Padova scritte da Lorenzo Pignoria”. Padova: Appresso Pietro Paolo Tozzi, 1625. LUB RK2/359

Vēl viens nozīmīgs 17. gadsimta izdevums sniedz ziņas par Paduji. Šis izdevums ir ievērojams ar to, ka satur informāciju par 15. un 16. gs. Itālijas un Padujas ievērojamiem literātiem un cilvēkiem zinātnē, bagātīgi ilustrēts ar daudziem portretiem. Bīskapi, kardināli, literāti, kas dzimuši Padujā vai darbojušies un publicējušies Padujā. Šajā grāmatā atrodamas ziņas par sievietēm – ļoti cienjamas itāļu humānistes un rakstnieces, piem. Kasandra Fedele (Cassandra Fedele, 1465–1558) un Laura Cereta (1469–1499), kuras izvirzīja jautājumus par sieviešu izglītību un vietu literatūrā.

Tomasini, Giacomo Filippo, *Iacobi Philippi Tomasini Elogia Virorum Literis & Sapiaentia Illustrum. Ad viuum expressis imaginibus exornata*. Patavii: Ex Typographia Sebastiani Sardi, 1644. LUB RK2/124.

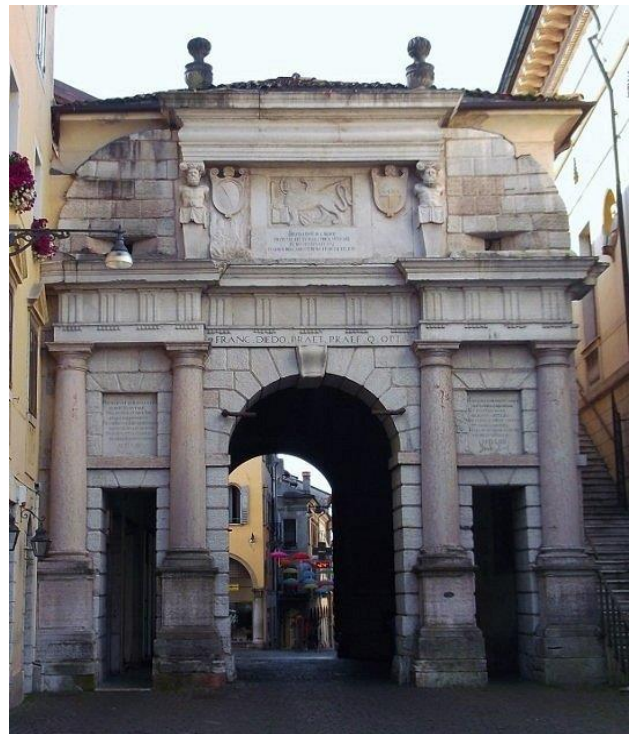
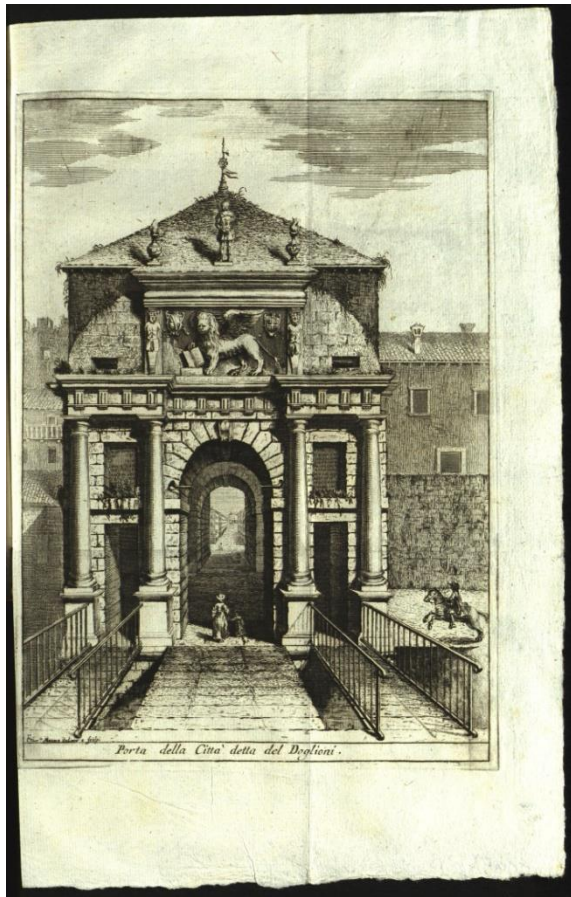
Vairāki seniespieddarbi veltīti Itālijas Baznīcas vēsturei un personībām. Piemēram, katoļu mūka un mistiķa Svētā Asīzes Franciska biogrāfija, kur grāmatas sākumā iespiesta itāļu arhitekta un graviera Džordžio Fossati (Georgius Fossati, 1705–1785) mākslas darbs. Daudz vērtīgas informācijas satur Padujas bīskapiem veltīta grāmata ar pāvesta Pija VI portretu.

Giustiniani, Niccolo Antonio, Serie Cronologica Dei Vescovi Di Padova Alla Santità Di Nostro Signore Pio Papa VI. Padova: Nella Stamperia del Seminario, 1786. LUB RK2/498.

Svētā Asīzes Franciska biogrāfija - Angelico La Vita Del Serafico ... In Venezia: Nella Stamperia dell'Hertz, 1736. LUB RK2/661

Īpaši grezni ilustrēta ir grāmatiņa par Veneto reģiona Itālijas pilsētu Belluno. Izdevumā par Belluno pilsētu, tās ģeogrāfiju un vēsturi izteikti dekoratīvā un iedvesmojošā gravīrā attēloti Dojonas vārti (*Porta Dojona*), kas mūsdienās ir

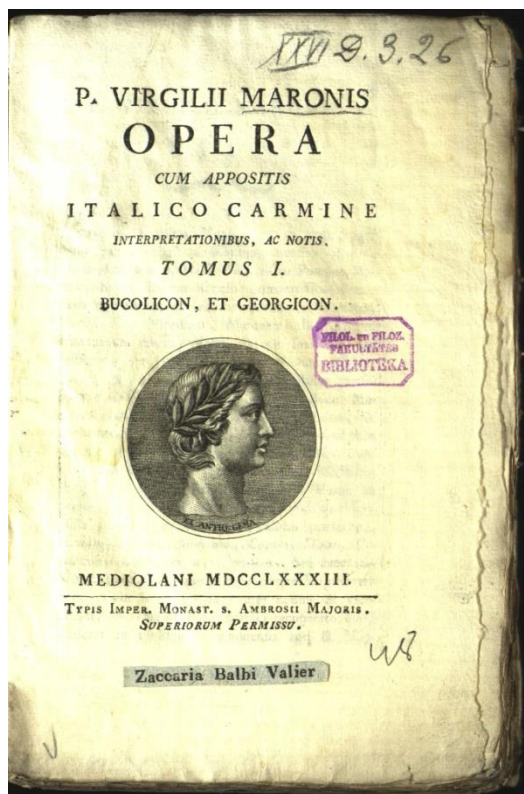
ieeja Belluno vecpilsētā un iespaidīgs tūrisma objekts.

Notizie storiche e geografiche della città di Belluno e sua provincia. Belluno: Francesc Antonio Tissi, 1816. LUB Z/5315.

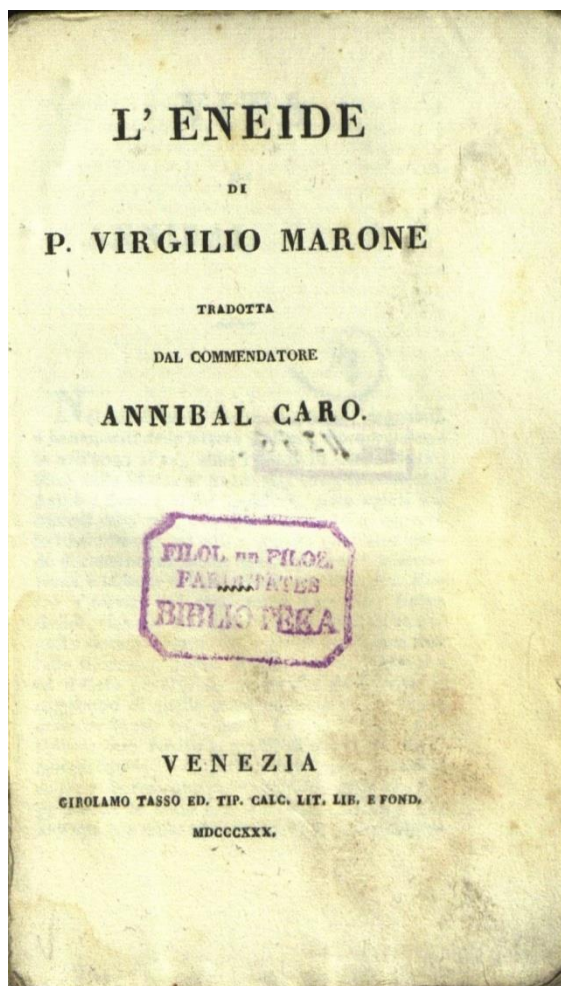
Antīkā literatūra Padujas Universitātes dāvinājumā Latvijas Universitātei

Padujas Universitātes dāvinājumā ir atrodami vairāki izcili antīkās literatūras izdevumi. Lielākoties tie ir tulkojumi no latīņu valodas itāļu valodā vai arī adaptēti antīko autoru teksti itāļu valodā. To vidū ir Vergīlija, Lukrēcija Kāra, Polībija, Horācija, Aristofana, Cicerona, Tacita, Terencija un citu antīko autoru labi zināmi vai mazāk zināmi literārie darbi. Vairums no šīm grāmatām, visticamāk, bija paredzētas Klasiskās filoloģijas studijām Latvijas Universitātē. Dažās no tām saglabājušies ieraksti par izsniegumu studentiem, kas liecina, ka grāmatas tika aktīvi lietotas studijām.

Padujas Universitātes dāvinājumā saglabājušies vairāki Vergīlija literāro darbu izdevumi. Daži sējumi kādreiz bijuši venēciešu grāfa Balbi Valier bibliotēkā, vēlāk dāvināti Sv. Marijas Prālijas abatijas bibliotēkai. Cits interesants izdevums ir itāļu dzejnieka Anibala Karo (Annibale Caro, 1507–1566) Vergīlija “Eneīdas” tulkojums itāļu valodā. Agro jauno laiku literatūrā itāļu dzejnieks un humanists labi zināms ar saviem mākslinieciski augstvērtīgajiem tulkojumiem. Viņa “Eneīdas” tulkojums itāļu valodā ir samērā rets izdevums un iespiests neliela formāta grāmatiņā. Eksemplārs arī kādreiz bijis Sv. Marijas Prālijas abatijas bibliotēkas krājumā.

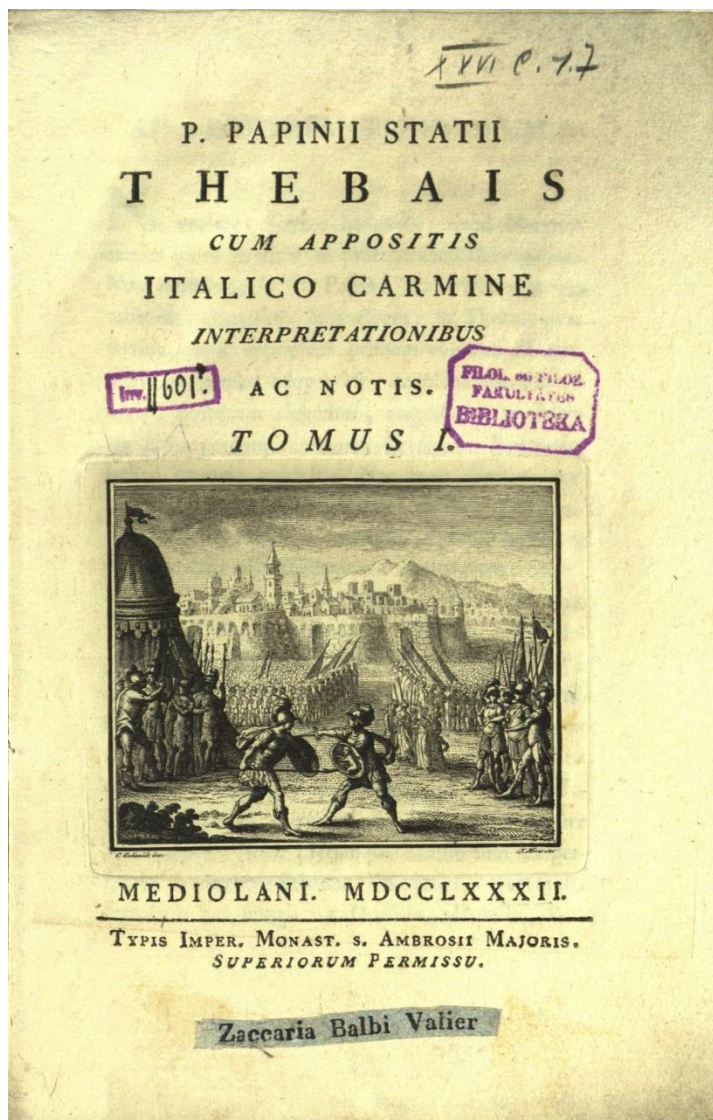

P. Virgilii Maronis Opera. Mediolani: Ambrosii Majoris, 1783-1785. LUB RK2/375

L'Eneide di P. Virgilio Marone, tradotta dal commendatore Annibal Caro. Venezia: Girolamo Tasso, 1830. LUB, CR1/33

Līdzās labi zināmiem antīkās pasaules literatūras sasniegumiem dažādās Itālijas pilsētās tika izdoti arī mazāk zināmu romiešu literātu darbi. Piemēram, romiešu dzejnieka Publija Papīnija Statija (Publius Papinius Statius, ap 45–ap 90) poēma par seno pilsētu Tēbām “Thebaid” izdota Milānā, 1782. gadā. Vergīlija episkais darbs “Eneīda” romiešiem un vēlāk itāļiem ceļ nacionālo pašapziņu, bet dzejnieks Statijs itāļiem ir nozīmīga personība, jo viņš parādās kā Vergīlija ceļabiedrs Dantes Dievišķajā komēdijā *Šķīstītavas* daļā.

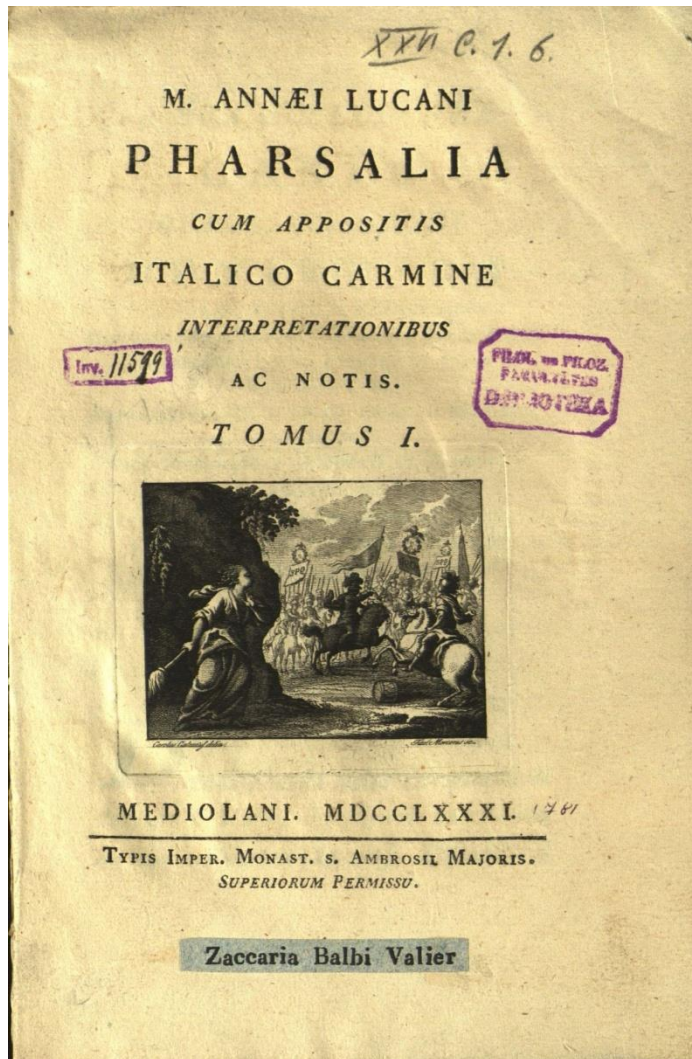

P. PAPINIO STAZIO

P. Papinii Statii Thebais Tomus I cum appositis italic carmine interpretationibus ac notis. Mediolani: 1782.

Īpařuma ieraksts: Est Monasterii Prataleae. Ex Libris: Zaccaria Balbi Valier. LUB RK2/425

No romieřu autoru darbiem, kas izdoti pirms vairākiem gadsimtiem, vērts pieminēt romieřu dzejnieka Marka Annaja Lukāna episko darbu "Farsalia", kurā aprakstīti vēsturiskie notikumi par pilsoņu karu Romā starp Jūliju Cēzaru un Pompeju un 18. gadsimta Plauta komēdiju sējumi, kuros redzamas krāřņas gravīras, ekslibris un ieraksts.

Marcus Annaeus Lucanus(AD 39 – AD 65)

M. Annaei Lucani Pharsalia. Tomus I cum appositis Italico carmine interpretationibus ac notis. Mediolani: [1781]. Ex Libris: Zaccaria Balbi Valier. LUB RK2/657

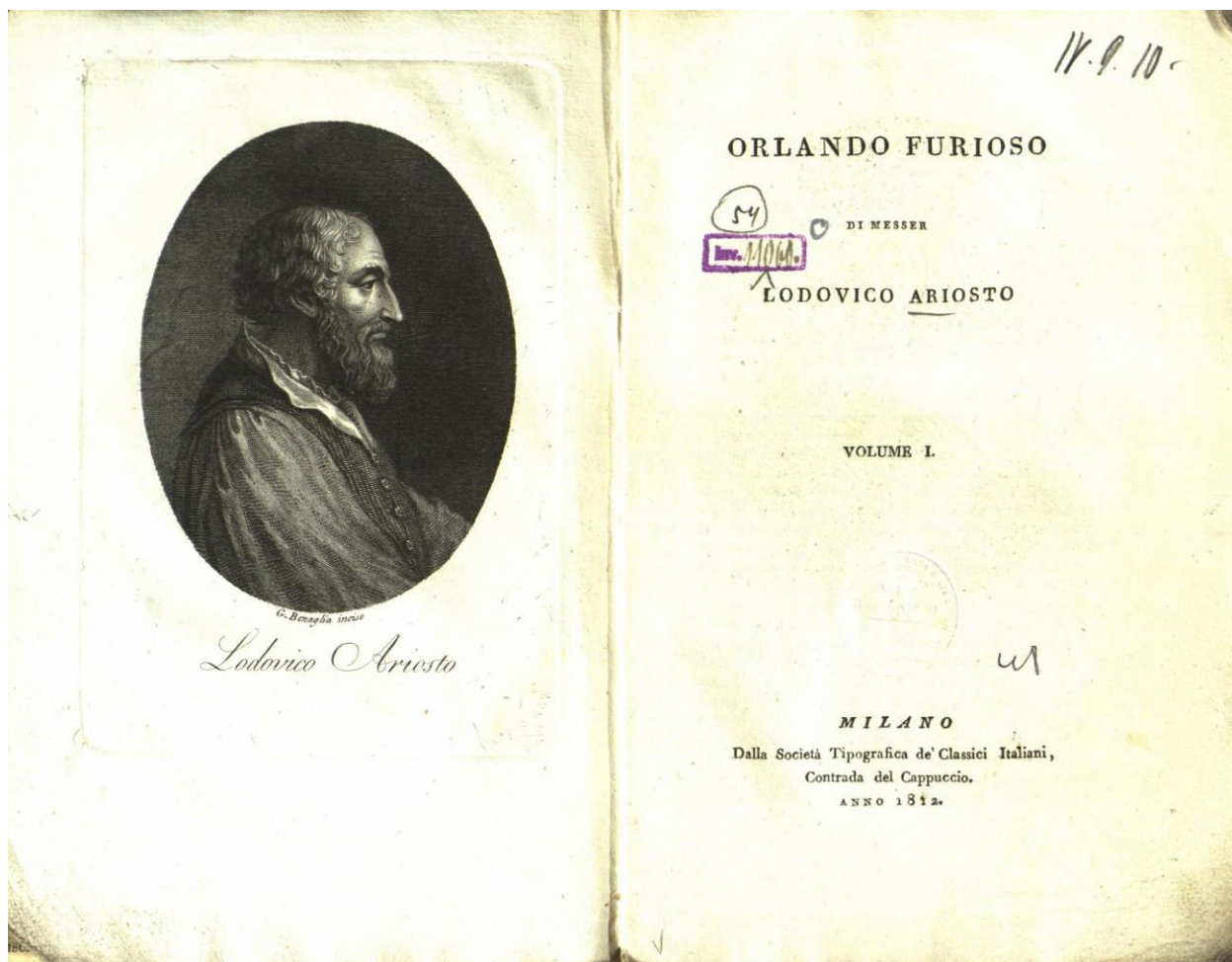

M. A. Plauti Comœdiæ cum appositis Italico carmine interpretationibus. Tomus I. Mediolani: Typis Imper. Monast. Ambrosii Majoris, [1780]-1782. LUB RK2/658

Itāļu literatūras klasika Padujas Universitātes dāvinājumā Latvijas Universitātei

Padujas Universitātes dāvinājumā Latvijas Universitāte saņēma arī klasiskās, nacionālās itāļu literatūras izdevumus, kas sastāda lielāko daļu grāmatu. To vidū ir mazāk zināmi, lokāli itāļu autoru darbu izdevumi, kā arī renesanses dižgaru darbi.

Humānisma literatūras aizsācēja, itāļu dzejnieka Ludoviko Ariosto (Lodovico Ariosto, 1474–1533) episkā poēma “Orlando Furioso” Latvijas Universitātes bibliotēkā šobrīd ir atrodama vairākos eksemplāros. Tas ir viens no pirmajiem itāļu literatūras humānisma laika paraugiem un tiek uzskatīts, ka Eiropas literatūrā tas ir viens no iedvesmojošākajiem viduslaiku bruņinieku romāniem.

Orlando Furioso di messer Lodovico Ariosto. Milano: Dalla Società Tipografica de' Classici Italiani, Anno 1812. LUB Z/9757

Īpaši vērtīgi ir venēciešu grāfa un dramaturga Karlo Goci (Carlo Gozzi, 1720–1806) darbu Venēcijas pirmizdevumi. Latvijas Universitātes bibliotēkā kopumā no Padujas atvesti 8. sējumi viņa lugu, kas iespiestas grāmatās, kuras rotā skaistas vinjetes. Tie ir 18. gs. beigu izdevumi. Labi zināmās, slavenās Pučīni operas “Turandota” pamatā ir Karlo Goci luga “Turandota”. Karlo Goci pazīstams ar to, ka sacerēja pasakas teātrim, un šis žanrs turpmāk ietekmēja daudzu Eiropas rakstnieku daiļradi (Gēte, Šillers u.c.).⁹

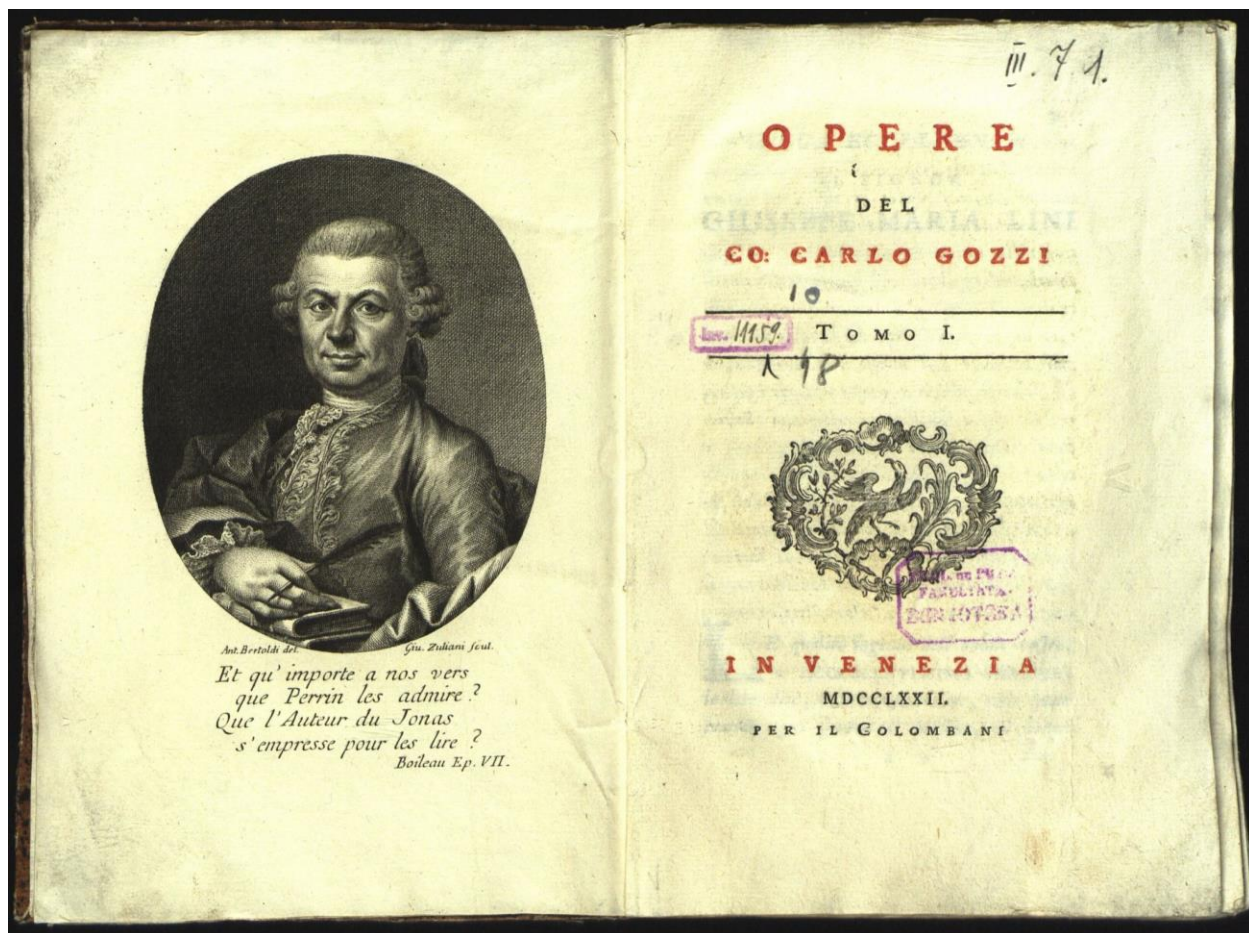
Rūpējoties par Venēcijas kultūras un seno teātra tradīciju saglabāšanu, Karlo Goci savās pasaku lugās izmantoja itāļu delartiskās komēdijas (*Commedia Dell'Arte*) stilu. Pilnīgs

Commedia dell'arte jeb masku komēdija

⁹ Encyclopædia Britannica. Vol. 12 (11th ed.). Cambridge University Press. p. 305.

https://en.wikisource.org/wiki/1911_Encyclop%C3%A6dia_Britannica/Gozzi,_Carlo,_Count (skatīts: 12.05.2025.)

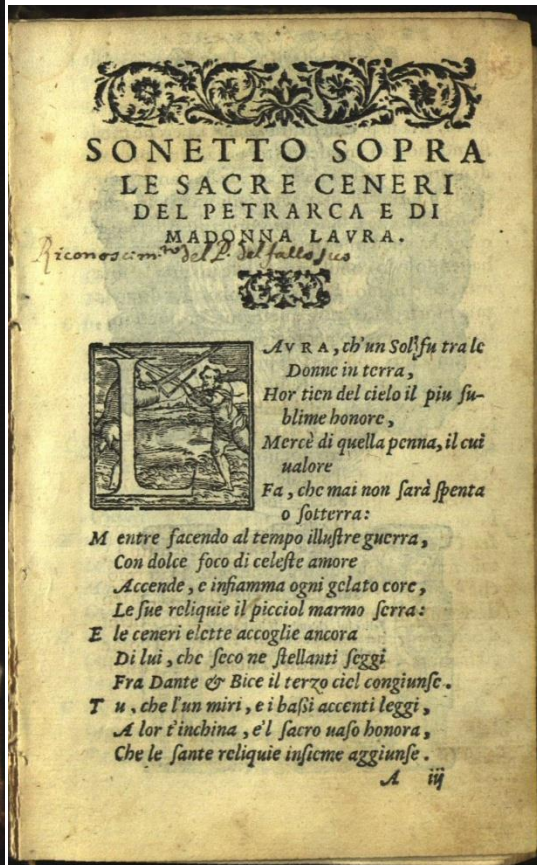
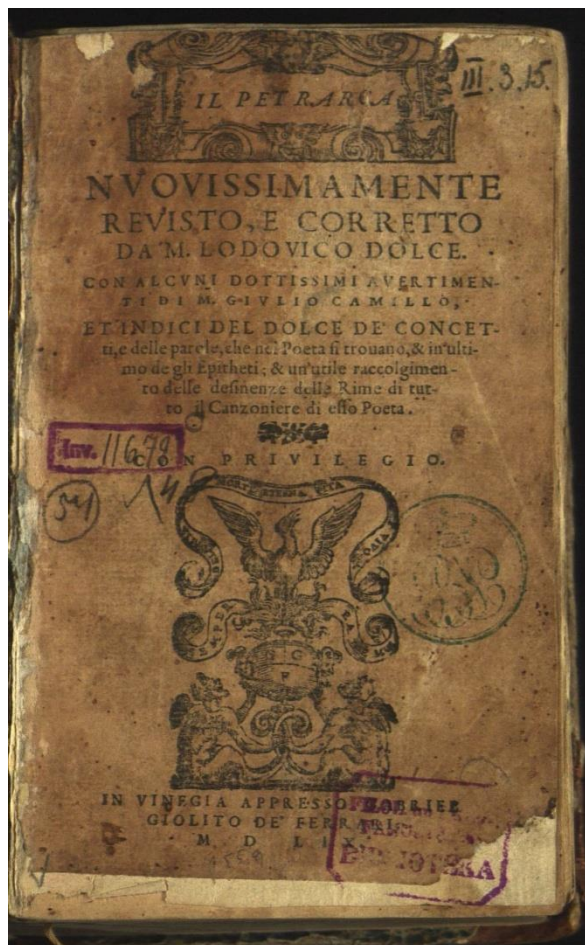
viņa darbu kopums izdots astoņos sējumos, kura pirmizdevums tika izdots tūkstoš eksemplāros, tam laikam neraksturīgi lielā daudzumā. Karlo Goci kļuva par nozīmīgu autoru kā Venēcijā, tā Itālijā un Eiropā, ietekmējot teātra attīstību Eiropā.¹⁰

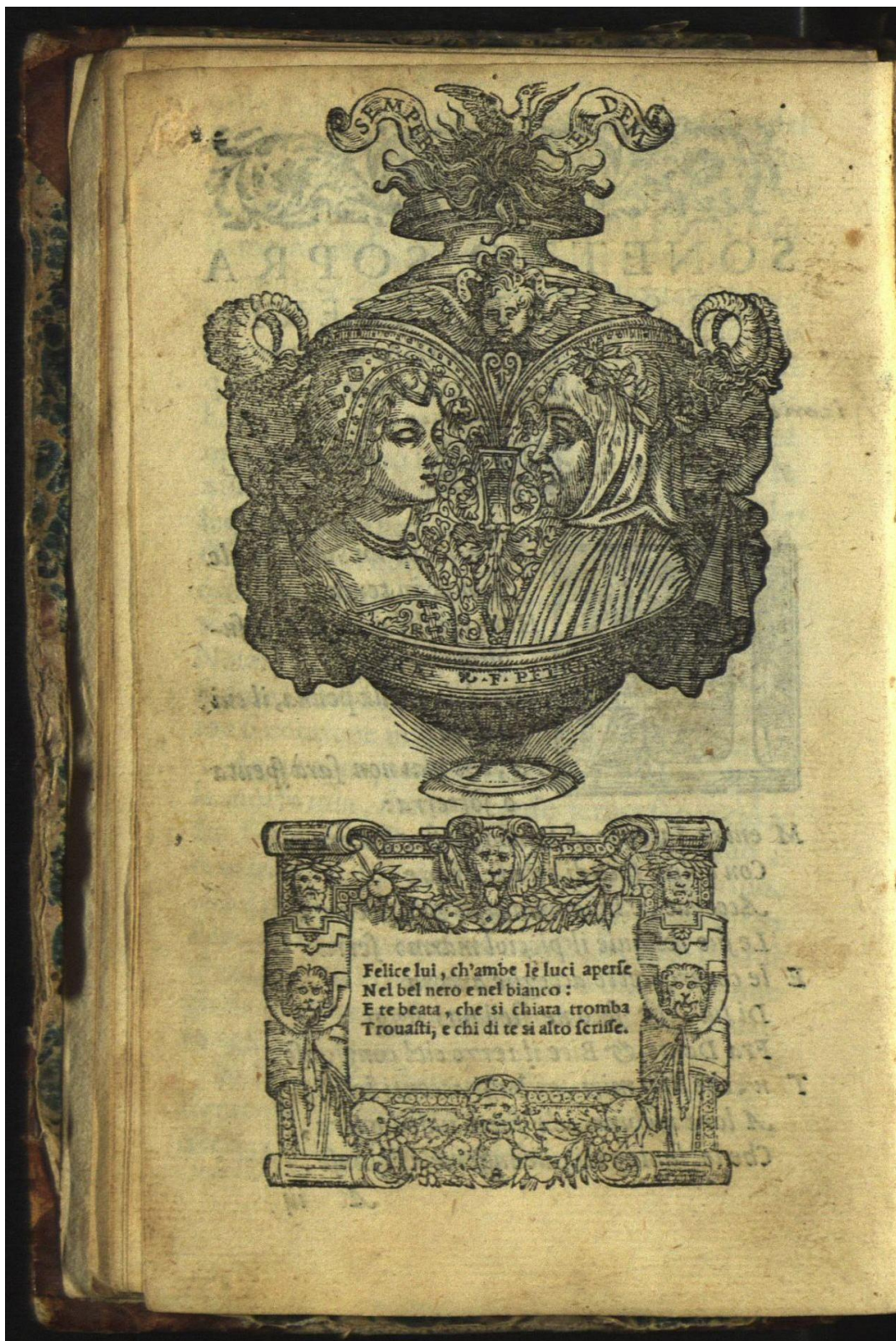
Titullapa pirmajam kopoto darbu sējumam. Opere del Co. Carlo Gozzi. In Venezia: Per Il Colombani, MDCCLXXII. [1772] LUB RK2/660

Ar Padujas Universitātes dāvinājumu Latvijas Universitāte ir saņēmusi vērtīgus humānistu un renesanses laikmeta itāļu nacionālās literatūras izdevumus. To vidū ir vairāki humānisma tēva Petrarkas dzejoļu krājumi. Viens ir īpaši izceļams – sens, Venēcijā iespiests izdevums, kurā iekļauts Petrarkas dzīves apraksts, primadonnas Lauras biogrāfija, redzami Petrarkas un viņa mūzas Lauras portreti kokgriezuma ilustrācijā. Izdevums ir maz zināms Eiropas bibliotēku krājumos.

¹⁰ Patterson, David Josh, “A Tale of Two Carlos: An Examination of the Ongoing Battle Between the Marginalized and the Privileged as Exemplified by Carlo Goldoni and Carlo Gozzi During the 18th Century” (2011). All Graduate Theses and Dissertations. 1006. <https://digitalcommons.usu.edu/etd/1006> . p. 56, 59, 61. (skatīts: 15.05.2025.)

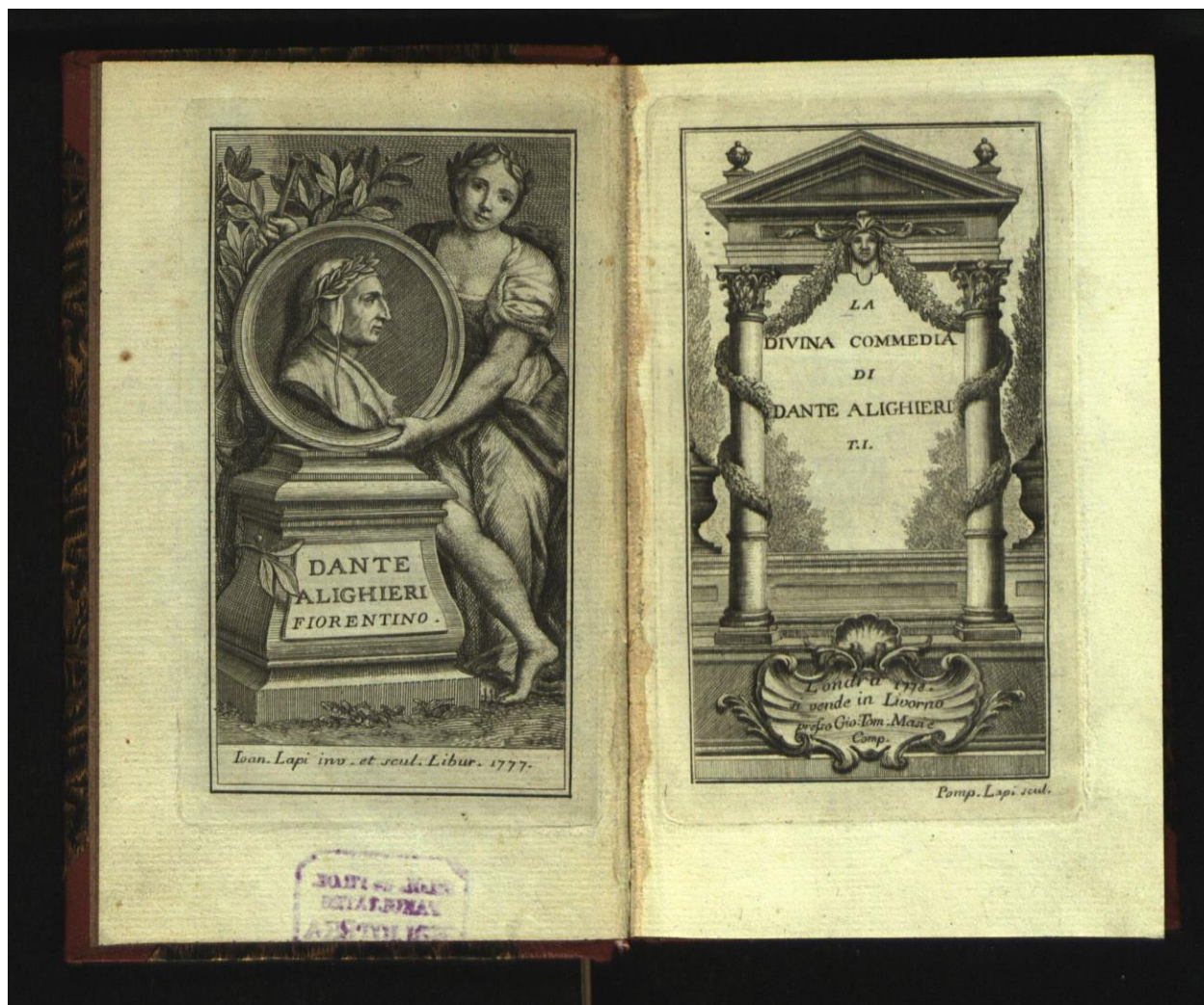

Il Petrarca, nuovissimamente revisto e corretto da Lodovico Dolce. In Vinegia: Appresso Gabriel Giolito de'Ferrari, MDLIX [1559]. LUB RK1/132

Il Petrarca, nuovissimamente revisto e corretto da Lodovico Dolce. In Vinegia: Appresso Gabriel Giolito de'Ferrari, MDLIX [1559]. LUB RK1/132

Padujas dāvinājuma lielākās pērles un pārsteidzoši atklājumi ir vairāki reti Dantes “Dievišķās komēdijas” izdevumi, īpaši divi, kabatas izmēra sējumi, kas, visticamāk, iespiesti mazā itāļu pilsētiņā Livorno.

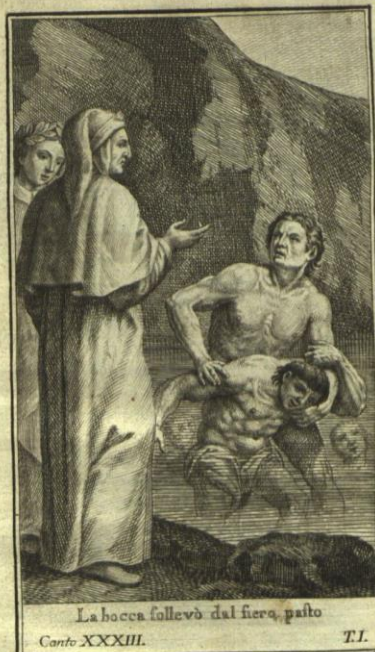

CANTO TRENTESIMOTERZO.

ARGOMENTO.

L' addolorato Ugolino racconta la crudele sua morte, e de' suoi figliuoli; indi i Poeti passano alla terza partizione, Tolomea appellata, dove stanno quelli, che tradirono i lor confidenti: e Dante fra questi parla con Alberigo, dal quale intende, che l' anima del traditore spesso siate cade in quel luogo prima ancor della morte.

LA bocca sollevò dal fiero pasto
 Quel peccator, forbendola a' capelli
 Del capo, ch' egli avea diretto guasto:
 Poi cominciò: Tu vuoi, ch' i' rinnovelli
 Disperato dolor, che 'l cuor mi preme,
 Già pur pensando, pria ch' i' ne favelli.
 Ma se le mie parole esser den seme,
 Che frutti infamia al traditor, ch' i' rodo,
 Parlare, e lagrimar mi vedrà insieme.
 I' non so chi tu sie, nè per che modo
 Venuto se' quaggiù; ma Fiorentino
 Mi sembri veramente, quand' i' t' odo.

Ann. Longi inv. et scul. Livor. 1778.

La divina commedia di Dante Alighieri. Londra [i.e. Leghorn?]: Si vende in Livorno presso Gio: Tom. Masi e Comp, 1778. LUB RK1/829

Latvijas Universitātei 20. gadsimta sākumā tika nodots vērtīgs grāmatu dāvinājums, kuram piemīt dziļa nozīme ne vien Itālijas grāmatniecības un literatūras kontekstā, bet arī Eiropas senākā kultūras mantojuma saglabāšanas aspektā. Grāmatu bibliogrāfiskā izpēte ļāva pamanīt nozīmīgus izdevumus par Ziemeļtālijas pilsētu vēsturi un itāļu literatūras klasiku. Iespieddarbu tematika atspoguļo tolaik aktuālās renesanses un apgaismības laikmeta tendences Eiropā, kas ietekmēja Eiropas literatūru, teātra attīstību, arhitektūru un mākslu līdz pat mūsdienām. Dāvinājums būtiski papildināja Latvijas Universitātes bibliotēkas seniespiedumu krājumu ar retiem un vērtīgiem itāļu senākajiem grāmatniecības eksemplāriem. Tāpēc ir būtiski šo dāvinājumu aktualizēt, lai tas būtu pieejams pētniecībai pēc iespējas plašākam sabiedrības lokam.

Secinājumi

- ✓ 1926. gadā Latvijas Universitāte ir saņēmusi nozīmīgu grāmatu dāvinājumu, kas ir būtiski papildinājis Latvijas Universitātes bibliotēkas seniespiedumu un reto izdevumu krājumu.
- ✓ Padujas Universitātes dāvinājums sniedz priekšstatu par itāļu nacionālo literatūru, Itālijas arhitektūru, vēsturi, arheoloģiju un mākslu, kā arī renesanses laikmeta dižgaru literāro darbu izdevumiem.
- ✓ Grāmatas galvenokārt iespiestas Ziemeļitālijas lielākajās pilsētās, itāļu un latīņu valodā, ievērojamu 16. gadsimta itāļu grāmatiespiedēju tipogrāfijās.
- ✓ Padujas Universitātes grāmatu dāvinājums ir nozīmīgs izpētes avots itāļu valodas un literatūras studijās, kā arī plašāk – humanitāro un mākslas studiju apgūvē.